

РЕЗЮМЕ
НА ГОДИШНИЯ ДОКЛАД
ОТНОСНО
ЦЯЛОСТНАТА ДЕЙНОСТ ПО
СЪСТОЯНИЕТО НА ЗАЩИТАТА НА
КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2016 Г.

Въведение

Настоящото резюме е обобщение на съдържанието на Годишния доклад относно цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация в Република България през 2016 г.

Докладът е изготвен в изпълнение на разпоредбата на чл. 7 от Закона за защита на класифицираната информация и е резултат от съвместната работа със службите за сигурност и службите за обществен ред и другите организационни единици.

В рамките на междуведомствената процедура по съгласуване Докладът беше изпратен за становище на всички министерства и заинтересовани ведомства и докладът беше съгласуван от всички тях без бележки и предложения. На свое заседание Министерският съвет прие Доклада.

Структура на Годишния доклад относно цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация в Република България през 2016 г.

- В структурата си Докладът съдържа анализ на
- общата дейност на ДКСИ за осъществяване на държавната политика в областта на сигурността на информацията и взаимодействието между компетентните органи в тази област;
 - състоянието, функционирането и надеждността на Националната система за защита на класифицираната информация (НСЗКИ), с оглед ефективното управление на рисковете;
 - резултатите от прилаганите мерки по видовете сигурност на информацията;
 - изграждането на съзнание за сигурност;
 - международното сътрудничество и прилагането на международните стандарти и добрите практики на партньорите от НАТО и ЕС при защитата на класифицираната информация;
 - изводите и приоритетите за 2017 г. в дейността по защита на класифицираната информация.

Функциониране на Националната система за защита на класифицираната информация

Ефективното функциониране на Националната система за защита на класифицираната информация се осигурява чрез непрекъснатата координация и взаимодействие между компетентните органи:

- Държавната комисия по сигурността на информацията;
- службите за сигурност;
- службите за обществен ред;
- организационните единици (ОЕ) по смисъла на § 1, т. 3 от Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗЗКИ;
- служителите по сигурността на информацията (ССИ).

Комплексното прилагане на мерките по видовете сигурност на информацията, своевременното констатиране на несъответствията, пропуските и нарушенията и предприемането на необходимите действия гарантират надеждното функциониране на НСЗКИ и защитата на държавната и служебната тайна, както и на предоставената на Република България чуждестранна класифицирана информация.

Дейности по защитата на класифицираната информация през 2016 г.

И през 2016 г., водена от целта на ЗЗКИ за недопускане на нерегламентиран достъп до класифицирана информация, ДКСИ в тясно взаимодействие с останалите компетентни органи в областта на сигурността продължи да развива дейности както на национално ниво, така и в международен план, свързани с организацията и контрола върху Националната система за защита на класифицираната информация.

През 2016 г. по силата на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи, обн. ДВ, бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 01.01.2017 г., бяха допълнени дейностите, които ДКСИ осъществява, като ѝ се възложиха функции по приемане, съхранение, пренасяне и доставяне на документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация.

Извършени бяха и структурни промени, като дирекция „Специална куриерска служба“ – МВР премина като дирекция „Специална куриерска служба“ в ДКСИ. Беше изработен нов Устройствен правилник на ДКСИ и на нейната администрация, който е в сила от 28.02.2017 г.

Тези промени не се отразяват на безпрепятственото и ефективно осъществяване на дейността по пренос на класифицирани документи. Нещо повече, безспорен е фактът, че спазването на мерките при пренасяне на класифицирана информация са от изключително значение, от една страна за навременното разпространение на тази информация до крайните адресати, а от друга за недопускане на нерегламентиран достъп и нарушаване на

сигурността. Предвид, че ДКСИ е отговорна за спазването на законовите правила и за защитата на класифицираната информация (както национална, така и чуждестранна), преминаването на дирекция „Специална куриерска служба“ от Министерство на вътрешните работи към ДКСИ позволи да се затвори цикълът на дистрибуция както на национална, така и на чуждестранната класифицирана информация и ясно да се разграничи отговорността по защитата на тази информация. Това дава възможност за по-добро организиране и контролиране на целия процес на пренасяне на класифицирани материали.

В качеството си на държавен орган, осъществяващ политиката на Република България за защита на класифицираната информация, който организира, осъществява, координира и контролира дейността по защита на тази информация, на основание чл. 10, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ, ДКСИ издава задължителни указания до задължените по ЗЗКИ субекти. През 2016 година продължи процесът на преглед на действащите към момента задължителни указания с цел тяхното усъвършенстване и актуализация в съответствие с промените в действащата нормативна уредба и практиката по нейното прилагане. Изпълнението на указанията от задължените по закона субекти гарантира готовността, надеждността и ефективността на системата за намаляване на риска от нерегламентиран достъп и минимизиране на евентуалните вреди за националната сигурност и интереси.

Като резултат от този процес, през 2016 г. Държавната комисия по сигурността на информацията прие нови и актуализира:

- Задължителни указания за прилагането на принципите и мерките за защита на класифицираната информация на НАТО и ЕС в областта на персоналната сигурност;

- Задължителни указания за разкриване, функциониране и закриване на регистратура за класифицирана информация;
- Задължителни указания относно действия в случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана информация;
- Задължителни указания за личен пренос на класифицирани документи на НАТО;
- Задължителни указания за реда за провеждане на процедура по акредитиране на сигурността на точки на присъствие (Points of Presence – PoP) на комуникационни и информационни системи (Communication and Information Systems - CIS) на НАТО или на ЕС и национални автоматизирани информационни системи (АИС) или мрежи, предназначени за работа с класифицирана информация на НАТО, на ЕС или чуждестранна класифицирана информация, предоставена на Република България по силата на действащите международни договори за взаимна защита и обмен на класифицирана информация;
- Задължителни указания относно обучението на лицата за работа с класифицирана информация и нейната защита;
- Задължителни указания относно реализиране на административнонаказателна отговорност по Закона за защита на класифицираната информация;
- Задължителни указания за изискването на ЗЗКИ лицето да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер;
- Задължителни указания за класифициране на информация служебна тайна;
- Задължителни указания за съвместяване на функциите на ръководител на организационна единица и служител по сигурността на информацията.

Издаването на задължителни указания е постоянен процес, чрез който Комисията се стреми навременно и адекватно да подпомага задължените по закон субекти за правилното тълкуване и унифицираното прилагане на нормативната уредба. В този смисъл тази дейност ще продължи и през 2017 г.

При осъществяване на своите правомощия ДКСИ работи в тясно взаимодействие със службите за сигурност и службите за обществен ред. И през 2016 г. сътрудничеството между ДКСИ и компетентните органи бе на високо ниво, както и в предходния период.

И през 2016 г. ДКСИ и службите за сигурност продължиха изпълнението на задълженията си, свързани с извършване на проучванията за надеждност на служителите по сигурността на информацията и издаване на сертификати за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС на служителите в ОЕ.

През 2016 г. ДКСИ, съвместно с ДАНС, дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР, ДАР, ДАТО и СВИ-МО, извърши проучване за надеждност и издаде **365** разрешения за достъп до национална класифицирана информация на ССИ.

През 2016 г. са прекратени **337** разрешения, постановено е **1** отнемане, **няма** откази за издаване на разрешения на ССИ.

Сравнителният анализ на данните за периода от 2012 г. до 2016 г. показва устойчивост на общия брой на издадените разрешения на служителите по сигурността на информацията, както и тяхното разпределение по нива. Забелязва се леко увеличение в сравнение с 2015 г., представляващо 18%.

ДКСИ продължи да осъществява контрол върху процедурите по персонална сигурност на класифицираната информация на НАТО и ЕС.

Съвместно със службите за сигурност и службите за обществен ред ДКСИ извърши проучване и издаде сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС.

В резултат от успешното завършване на тези процедури, през 2016 г. са издадени общо **3245** сертификата за достъп до класифицирана информация на НАТО.

В сравнение с 2015 г., броят на издадените през 2016 г. сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО е с **23%** повече. Увеличението се дължи на естествената периодичност на проучванията за надеждност. Следва да продължат усилията за оптимизиране на процесите по определяне на длъжностите, които налагат достъп до класифицирана информация на НАТО, с цел да бъдат издавани сертификати при реална необходимост.

През 2016 г. ДКСИ е издала **2312** сертификата за достъп до класифицирана информация на ЕС.

В сравнение с 2015 г., броят на издадените през 2016 г. сертификати за достъп до класифицирана информация на ЕС е увеличен с **9%**.

Най-голям брой сертификати Комисията е издала на служителите от ОЕ в МО и Българската армия, МВР, службите за сигурност, службите за обществен ред и централните държавни органи на изпълнителната власт (вкл. Администрация на президента на Република България, Министерски съвет и министерства). Това са ОЕ, чиито служители най-често работят с класифицирана информация на НАТО и ЕС, предвид функциите им на държавни органи и участието им в дейността на международни структури.

Постигнатите резултати са плод на общата дейност на ДКСИ и службите за сигурност и службите за обществен ред. Благодарение на

доброто взаимодействие, ДКСИ продължи успешно да изпълнява своите ангажименти в международен план в областта на персоналната сигурност.

Основни елементи от Националната система за защита на класифицираната информация са службите за сигурност и службите за обществен ред.

От изминалата година основателно могат да бъдат направени следните изводи за тяхната дейност:

- Службите за сигурност и службите за обществен ред прилагат необходимите мерки, способности и средства за защита на класифицираната информация при нейното създаване, регистриране, съхраняване и унищожаване. Извършват се **месечни и годишни проверки за наличността** на документите и материалите, съдържащи класифицирана информация, както и цялостни проверки при смяна на завеждащия регистратура;

- Създадена е организация за **периодично преразглеждане на класифицирана информация** с цел промяна или премахване на нивата на класификация в службите за сигурност и службите за обществен ред. Това може да се оцени като стъпка напред в сравнение с предходни години, когато тези дейности не се извършваха регулярно и в необходимата степен;

- През годината службите за сигурност и службите за обществен ред поддържаха **високо равнище на физическа защита на класифицираната информация**. В повечето от тях са актуализирани организационните документи за физическа сигурност, извършват се необходимите проверки на системите за охрана и контрол на достъпа;

- В службите за сигурност и службите за обществен ред са разработени необходимите документи, свързани със сигурността на АИС/М, определени са органите по развитие и експлоатация, администраторите и

администраторите по сигурността на АИС/М, изготвени са и са в ход програми за обучение на потребителите за работа с АИС/М. Продължава процесът по акредитиране и преакредитиране на АИС/М съобразно техните потребности;

- И през 2016 г. службите за сигурност и службите за обществен ред продължиха ефективно да изпълняват своите задължения като проучващи органи.

Констатирани са и някои затруднения в дейността, произтичащи от финансови, организационни и технически причини, но анализът на дейността на СС и СОР, дава основание да се направи извод, че към момента те притежават необходимите способности за гарантиране защитата на класифицираната информация, за ефективно функциониране на системата и неутрализиране на евентуални заплахи, рискове и вреди за националните интереси и сигурност.

Правомощията на проучващите органи, освен издаването на разрешения за достъп, включват и постановяване на прекратявания и отнемания на разрешения и откази за издаване на такива. Заинтересованите лица могат да обжалват тези актове, като след промените в ЗЗКИ от есента на миналата година, освен ДКСИ, коректив на тези актове е и Върховният административен съд. Пред него подлежат на обжалване откази, отнемания и прекратявания, постановени от ДКСИ и решенията на ДКСИ по постъпили в ДКСИ жалби срещу актове на останалите проучващи органи.

През 2016 г. в Комисията са разгледани **38** жалби: **21** срещу отнемания, **16** срещу откази и **1** срещу прекратяване. С решение на ДКСИ са потвърдени **13** акта на отнемане, **9** на отказ и **1** на прекратяване. Отменени са **7** отнемания и **6** отказа. Обявени за нищожни са **1** отнемане и **1** отказ. Изложените цифри

показват, че в по-голямата част от случаите актовете на проучващите органи са потвърдени. Това е добър индикатор за прецизност в работата в областта на персоналната сигурност.

Към момента има **13** бр. съдебни производства пред ВАС. По **3** от тях има постановени определения за прекратяване на производството поради процесуални пречки за разглеждане по същество – нарушения в сроковете за обжалване, необжалваемост на актовете. Има постановено решение, с което беше потвърдено решението на ДКСИ, предмет на обжалване. Решението на ВАС е окончателно и е влязло в сила.

Дейността на организационните единици като елемент от системата за защита на информацията е с не по-малко значение от тази на ДКСИ, СС и СОР. Към края на 2016 г. общият брой на обявените в ДКСИ ОЕ е **2 157**. От тях броят на обявените през годината нови ОЕ е 31, от които 26 (84%) са търговски дружества.

През 2016 г. са разкрити **81** регистратури и контролни пунктове за национална класифицирана информация, **1** за НАТО, **2** за ЕС. Това говори за стабилност на цялостната система от регистратури и липса на необходимост нови ОЕ да създават, обработват и съхраняват класифицирана информация на НАТО и ЕС. Бройката на регистратурите за национална класифицирана информация е в пряка връзка с обявените нови ОЕ, от които по-голямата част са търговски дружества. Това говори за леко активизиране на дейности по линия на индустриалната сигурност.

Служителят по сигурността на информацията е органът за защита на класифицираната информация на ниво Организационна единица. В изпълнение на правомощието си на проучващ орган за ниво „Поверително“, служителите по сигурността на информацията са издали през 2016 г. **2 316** бр.

разрешения за достъп класифицирана информация. В сравнение с 2015 г. се наблюдава увеличение с **843** бр. (**1 473** бр. разрешения за достъп за 2015 г.)

Държавната комисия по сигурността на информацията констатира, че организационните единици не предоставят своевременно необходимата информация за поддържане на актуалното състояние на единните регистри на създадените класифицирани материали и документи, както и при премахване на нивата им, при смяна на ръководител, завеждащ регистратура, промяна на адрес и др. Този проблем следва да бъде решаван чрез повишаване на контрола от страна на ДКСИ върху изпълнение на законовото задължение на организационните единици да предоставят своевременно информация, предназначена за информационните фондове, поддържани от Комисията.

В този смисъл през 2017 г. предстоят дейности на ДКСИ, насочени към оптимизиране на приложените в ОЕ организационни мерки за защита на класифицираната информация.

Чрез провеждане на обучения, консултации, работни срещи, размяна на кореспонденция и оказване на методическа помощ, ДКСИ продължи да обръща сериозно внимание на изпълнението на изискванията на ЗЗКИ и ППЗЗКИ от страна на ОЕ. На експертно ниво се поддържа постоянен контакт със ССИ и служители от организационните единици, като по този начин се решават конкретни въпроси във връзка с възникнали затруднения по изпълнение на задълженията им при прилаганите мерки по защита на класифицираната информация. ДКСИ публикува на своя сайт информация в помощ на служителите от ОЕ, като този процес е в режим на непрекъсната актуализация.

През 2016 г. ДАНС е извършила **227** проверки по прекия контрол в **181** ОЕ. Обхватът на проверените организационни единици включва структурите

на: СС, СОР, съда, прокуратурата, държавната администрация, МО, местното самоуправление, търговските дружества. Докладите отразяват изпълнението на изискванията по видовете сигурност и констатираните пропуски и нарушения в ОЕ, включително случаите на нерегламентиран достъп до класифицирана информация (НДКИ).

За постигане на ефективна защита и комплексно прилагане на изискванията по видовете сигурност на информацията ДКСИ постоянно анализира и оценява постъпващата информация от Органа по прекия контрол (ДАНС), СС, СОР, ОЕ и ССИ. Въз основа на направените изводи, Комисията планира и предприема необходимите действия за гарантиране на надеждността на НСЗКИ.

В резултат на последователната политика и консолидирания подход на ДКСИ при осъществяване на общия контрол и прилаганите процедури от компетентните органи, през 2016 г. не са констатирани съществени пропуски, които да възпрепятстват ефективното функциониране на НСЗКИ.

Установените рискове и заплахи, както и констатираните по-съществени пропуски и нарушения на правилата за защита на класифицираната информация са отразени в пълния текст на Годишния доклад. През 2016 г. организационните единици и ДАНС са изпратили в ДКСИ **264** уведомления относно изпълнението на предписанията по прекия контрол. По-голямата част от предписанията се изпълняват в указаните срокове. Неизпълнението на предписанията е свързано със структурни промени в ОЕ, недостатъчно финансово обезпечаване и необходимост от получаване на допълнителни указания за изпълнението им.

Докладът съдържа в детайли извършените конкретни дейности, прилаганите мерки по отделните видове сигурност, срещаните трудности и

допусканите пропуски и нарушения, анализ и изводи.

В областта на персоналната сигурност

Прилагането на системата от принципи и мерки в областта на персоналната сигурност е от решаващо значение за защитата на класифицираната информация. Пропуските и нарушенията в областта на персоналната сигурност остават най-значимите предпоставки за осъществяване на нерегламентиран достъп до класифицирана информация. В качеството на орган по прекия контрол, ДАНС своевременно предприема мерки за отстраняване на констатираните проблеми в горепосочените случаи с цел предотвратяване на нерегламентиран достъп до класифицирана информация.

Общата оценка показва, че през 2016 г. ДКСИ, СС и СОР са гарантирали в необходимата степен спазването на критериите за надеждност и правилата за достъп на служителите, на които се налага да работят с класифицирана информация в ОЕ.

Обучение на лицата, имащи достъп до класифицирана информация, като способ за формиране на съзнание за сигурност

Доброто познаване на правилата за работа и тяхното правилно и адекватно приложение са една от най-важните гаранции за предотвратяване на нерегламентиран достъп и за осигуряване на надеждна защита на класифицираната информация.

През изминалата година в системата на обучение по защита на класифицираната информация бяха обхванати голям брой служители с достъп до класифицирана информация. В организирани и проведени в Учебния център на ДКСИ в град Банкя 29 курса за първоначално, текущо и тематично обучение взеха участие 552 длъжностни лица и други служители с

отговорности в областта на защитата на класифицираната информация.

С приоритет се ползваше провеждането на курсовете за задължително първоначално обучение на служители по сигурността на информацията. В 9 курса за този вид обучение взеха участие 138 новоназначени служители по сигурността на информацията. Деветима преминали първоначално обучение служители по сигурността на информацията участваха в курс за текущо обучение. Половината от общо 147-те обучени служители по сигурността на информацията бяха от организационни единици на изпълнителната власт.

Както и в предходните години, най-голям брой - 310, бяха участниците в проведените 15 курса за първоначално обучение на завеждащи и заместник - завеждащи регистратури. Курс по програмата за първоначално обучение беше проведен с 27 завеждащи регистратури за национална класифицирана информация в областните териториални звена на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на Министерството на вътрешните работи. В два курса за текущо обучение участваха 40 завеждащи регистратури. В резултат общо 377 служители, заемащи тази длъжност в организационните единици, преминаха през годината обучение в курсове на ДКСИ. Сред тях над половината бяха представители на организационни единици на изпълнителната власт.

Обучението е основна предпоставка за ефективност в цялостната дейност по защита на класифицираната информация. Постигнатите резултати в областта на обучението се отразяват непосредствено върху общото състояние, законосъобразното и надеждно функциониране на Националната система за защита на класифицираната информация.

Изминалата 2016 година може да бъде определена като успешна в областта на обучението. Задачите са изпълнени, а поставените пред системата

за обучение цели в голяма степен са постигнати.

В областта на документалната и физическата сигурност

И през 2016 г. прилагането на мерките, способите и средствата за защита в областта на документалната сигурност бе един от приоритетите на ДКСИ. Комисията осъществява контрол за правилното прилагане на мерките по документална сигурност, което гарантира ефективната защита на класифицираната информация през нейния жизнен цикъл.

През 2016 г. при проверките по прекия контрол най-много пропуски и нарушения в областта на документалната сигурност са констатирани в органи на местното самоуправление, държавната администрация и търговските дружества. Установените случаи на нерегламентиран достъп са свързани с неправилно съхранение или загуба на документи, неправилно определяне на нивата на класификация, пропуск да се постави гриф за сигурност. Благодарение на предприетите навременни и адекватни мерки от органа по прекия контрол и организационните единици, от констатираните случаи на нерегламентиран достъп не са настъпили вреди в областта на националната сигурност, отбраната, вътрешната политика и конституционно установения ред на страната, по смисъла на § 1, т. 15 от ДР на ЗЗКИ.

При извършените през 2016 г. от ДКСИ проверки в регистратурите за класифицирана информация на НАТО и на ЕС по отношение на документалната сигурност не са констатирани нарушения и несъответствия с актуалните правила на НАТО по сигурността и на Съвета на ЕС.

Общата оценка от извършените през 2016 г. проверки на регистратурите за национална и чуждестранна класифицирана информация е, че в резултат на последователните и съвместни усилия на ДКСИ, ДАНС и ОЕ прилагането на мерките по документална сигурност осигурява ефективна и

надеждна защита на класифицираната информация.

През отчетния период ДКСИ извърши 14 периодични проверки на регистратури и контролни пунктове за класифицирана информация на НАТО и 42 на ЕС. При проверките беше констатирано съответствие на прилаганите мерки с изискванията на Директивата за физическа сигурност на НАТО и Решението на Съвета на ЕС (2013/488/ЕС). Беше извършено разследване на едно нарушение по сигурността на класифицираната информация на НАТО, при което не бяха установени данни за компрометиране на информацията на НАТО.

В резултат на взаимодействието между ДКСИ, ДАНС и ОЕ през 2016 г. не са установени случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана информация в областта на физическата сигурност. С цел подобряване на изградената система се налага актуализация на нормативните документи в съответствие с изискванията и стандартите за физическа сигурност.

В областта на индустриалната сигурност

Компетентните проучващи органи по индустриална сигурност – ДАТО, ДАР, СВИ и ДАНС, издадоха през годината **107 удостоверения за сигурност: ДАНС – 80, СВИ – 14, ДАТО – 11, ДАР – 2**. Удостоверенията, издадени от СВИ, ДАТО и ДАР, и част от удостоверенията, издадени от ДАНС, са във връзка с процедури за сключване и изпълнение на договори, които налагат достъп до класифицирана информация, по които възложители са самите проучващи органи. Основната част от удостоверенията, издадени от ДАНС, са във връзка с договори, по които възложители са други организационни единици. Сред тях преобладават тези с ниво „Поверително“. Удостоверенията за сигурност до ниво „Секретно“ са издадени предимно на търговски дружества, регистрирани в базата данни на Министерството на

икономиката за участие в процедури на НАТО. Към края на 2016 г. **261** търговски дружества притежават валидни удостоверения за сигурност.

Анализът на проведените през 2016 г. процедури в областта на индустриалната сигурност позволява да бъдат направени следните изводи:

– Благодарение на съвместните усилия на ДКСИ и ДАНС се наблюдава положителна тенденция в прилагането на чл. 105 във връзка с чл. 95 и чл. 96, ал. 2 от ЗЗКИ при процедурите по договори, свързани с възлагане и изпълнение на военновременни задачи. Въпреки констатирания напредък, организационните единици-възложители като цяло следва да положат допълнителни усилия в тази посока.

– Благодарение на дадените от ДКСИ методически указания и предписания от органа по прекия контрол – ДАНС, е налице положителна тенденция за прецизиране на схемите за класификация на етапите от организационните единици-възложители.

– Не се определят по надлежния ред длъжностните лица, които отговарят за прилагането на мерките за защита на класифицираната информация по повод изпълнението на даден договор (съгласно чл. 105 от ЗЗКИ и чл. 12, ал. 1 от Наредбата за общите изисквания за гарантиране на индустриалната сигурност).

– Някои държавни органи не са предприели действия за актуализиране на своите военновременни планове и номенклатурни списъци с държавни резерви и военновременни изделия. Не се провеждат и съответните процедури по индустриална сигурност.

– Налице е стремеж у търговските дружества да бъдат проучени максимален брой техни служители, а не само онези, на които се налага достъп до класифицирана информация във връзка с участието им в обществена

поръчка, в изпълнението на договор по чл. 95 от ЗЗКИ или по реда на Наредбата за условията и реда за допускане на български физически или юридически лица до участие в международни процедури на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО).

– Необходимо е сроковете на валидност на издаваните удостоверения за сигурност да са съобразени със сроковете на валидност на издадените разрешения за достъп до класифицирана информация на служителите от ОЕ – кандидати и изпълнители на договори.

В областта на сигурността на АИС/М и криптографската сигурност

В качеството си на компетентен орган по прилагането и контрола по изпълнението на международните договори за взаимна защита и обмен на класифицирана информация, Комисията извършва процедури по акредитиране и преакредитиране на точки на присъствие на комуникационни и информационни системи (КИС), организирани от структури в НАТО и ЕС, както и на национални АИС или мрежи, предназначени за обработка на класифицирана информация на НАТО и класифицирана информация на ЕС.

През 2016 г. бяха проведени **2** процедури по преакредитиране на точки на присъствие на КИС на НАТО и техните разширения. Извършени са 6 процедури по акредитиране на национални АИС или мрежи за работа с класифицирана информация на НАТО и класифицирана информация на ЕС.

Процесът по акредитиране на точките на присъствие на КИС на НАТО и ЕС, изпълняван от ДКСИ, отговаря на изискванията на организаторите на системите.

В отговор на заявена необходимост от организационните единици,

преди завършване на процедурите по акредитиране, със свои решения Комисията съгласува издаването от Органа по акредитиране на сигурността (ОАС), в структурата на ДАНС, на **9** сертификата за сигурност на АИС или мрежи за работа с национална класифицирана информация за определен период.

През годината при много ОЕ се отчита активизиране на дейностите по процедури за акредитиране на АИС или мрежи, вследствие на по-отговорното отношение на ССИ и РОЕ към изискванията на нормативната уредба в областта на сигурността на АИС или мрежи. В същото време се получава известно забавяне на процедурите поради недостатъчния експертен състав на Органа по акредитиране на сигурността на АИС или мрежи.

През 2016 г. Органът по акредитиране на сигурността издаде **28** и прекрати **4** сертификата за сигурност на АИС или мрежи, предназначени за работа с национална класифицирана информация. Няма отнети сертификати за сигурност на АИС или мрежи.

Трудностите на организационните единици си остават същите като предходната година и са свързани с:

- недостиг на квалифицирани специалисти в областта на информационните технологии, което доведе до ненавременно изготвяне на документите по сигурността на АИС/М и бавно протичане на процедурите по акредитиране, нереализиране на минималните изисквания за компютърна сигурност в АИС или мрежи, липса на обучение на потребителите;

- недостиг на финансови средства, което е пречка при планиране и реализиране на надеждни и ефективни мерки за защита на АИС или мрежи, реализиране на допълнителни и заместващи мерки за защита на АИС или мрежи.

През годината Органът по криптографската сигурност отчита повишаване на изпълнението на изискванията се по Наредбата за криптографската сигурност на класифицираната информация мерки и процес на подмяна на съществуващите криптографски средства с по-нови.

Органът по криптографската сигурност разработва алгоритми за криптографски устройства, произвежда криптографски ключове и провежда обучения в областта на криптографската сигурност.

През 2016 г. Органът по криптографската сигурност е одобрил 7 криптографски средства за защита на национална класифицирана информация с ниво до „Поверително“ включително и 2 за класифицирана информация с ниво до „Секретно“ включително.

През изминалата календарна година са въведени в експлоатация 15 бр. криптографски средства за защита на национална класифицирана информация с ниво „За служебно ползване“, 37 бр. за класифицирана информация с ниво до „Поверително“ и 5 бр. за класифицирана информация с ниво до „Секретно“.

Органът по криптографската сигурност е извършил преценка на 21 вида одобрени криптографски средства, използвани от организационни единици, като за 6 вида е дал краен срок за експлоатация.

През годината са извършени проверки по прекия контрол в 16 ОЕ. Установените пропуски са обобщени в текста на Годишния доклад.

Констатирани са 2 случая на нарушение на криптографската сигурност, водещи до компрометиране, поради неспазване на организационните правила на криптографската мрежа и условията за валидност на криптографското средство. Същите не са довели до вреди в областта на националната сигурност, отбраната или външната политика.

През 2016 г. националните органи по разпределение на криптографски материали за защита на класифицирана информация на ЕС и на класифицирана информация на НАТО изпълняваха своите функции в необходимия обем и при стриктно изпълнение на нормативната уредба в тази област.

Компрометирането на криптографската сигурност на класифицираната информация би довело до особено големи вреди на нейната сигурност, поради което е необходимо стриктно спазване на изискванията на нормативната уредба в тази област. В този смисъл дейностите в областта на криптографската сигурност остават постоянен приоритет на всички компетентни органи.

В областта на международната дейност

Безпрецедентните предизвикателства, пред които е изправено Европейското пространство, динамичната и сложна среда за сигурност, в която е поставен светът, поставят в качествено нова ситуация и сигурността на информацията. Това налага и по-високи изисквания към развитието и поддържането на тясно двустранно и многостранно сътрудничество с други държави. Реализирането на правата и изпълнението на задълженията, произтичащи от членството на Република България в НАТО и Европейския съюз, са от ключово значение за укрепване на способностите за защита и гарантиране на адекватно ниво на сигурност както на национална класифицирана информация, така и такава на НАТО, ЕС или друга държава, предоставена на Република България.

Само националните усилия в тази област не биха били достатъчни за това. Ето защо Държавната комисия по сигурността на информацията като държавен орган, който организира, контролира и отговаря за изпълнението на

задълженията за защита на класифицираната информация, съдържащи се в международни договори, по които Република България е страна и в изпълнение на своето правомощие да гарантира еднаквата защита на класифицираната информация, продължи и през 2016 г. изпълнението на своите задължения в областта на международната дейност.

Към 31.12.2016 г., като резултат от международното сътрудничество на ДКСИ, Република България има действащи **45** споразумения за обмен и взаимна защита на класифицирана информация.

През 2016 г. завършиха процесите на започнали от предходната година експертни преговори за подготовка на проекти на споразумения. Като резултат предстои подписване на Споразумения с Канада, Република Унгария и Република Армения. Междувременно бяха изпълнение правните изисквания и беше подписано от българска страна споразумението с Канада.

Завърши подготовката на проекта на Споразумение относно взаимната защита на военна класифицирана информация между Правителството на Република България и Правителството на Кралство Дания. Предстои изпълнение на националноправните процедури на двете страни за подписване на проекта.

Както и досега, международната дейност в областта на защитата на класифицираната информация през 2016 г. следваше външнополитическите интереси на Република България, както и задълженията, произтичащи от членството на страната в НАТО и ЕС.

Сътрудничество с НАТО

И през изминалата година ДКСИ, в качеството си на Национален орган по сигурността, продължи да гарантира спазването и правилното прилагане на политиките на НАТО, свързани със защитата на класифицираната

информация.

С международната си дейност Комисията продължи да установява връзка между компетентните национални служби и структури на НАТО в Европа и САЩ при провеждането на процедури по проучване на български граждани, кандидатстващи и заемащи позиции, изискващи издаването на сертификат за достъп до класифицирана информация на НАТО.

В същото време представители на ДКСИ ежегодно участват в редовните заседания на Комитета на НАТО по сигурността, в различните формати, провеждани в Главната квартира на НАТО в Брюксел, Белгия.

Основните теми, които заемаха дневния ред на заседанията през изминалата година, бяха свързани както с актуализиране на организационно-регламентиращи документи по сигурността, с цел те да отговарят на новите нива на риск, така и със създаването на нови такива.

Сътрудничество с ЕС

В качеството си на Национален орган по сигурността за Република България, ДКСИ продължи да представлява страната в съответните формати към Съвета на ЕС, Европейската комисия (ЕК) и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД). През 2016 г. представители на ДКСИ участваха в заседанията на Комитета по сигурността към Генералния секретариат на Съвета (ГСС) на ЕС, Комитета по сигурността, формат „Осигуреност на информацията” към ГСС на ЕС, Координационния комитет за комуникационни и информационни системи към ГСС на ЕС, Борда по акредитация на сигурността към ГСС на ЕС, Експертната група по въпросите на сигурността в ЕК, Комитета по сигурността към ЕСВД, Борда по акредитация на сигурността към ЕСВД.

През отчетния период ДКСИ продължи установеното сътрудничество в

областта на персоналната сигурност на класифицираната информация между ДКСИ и дирекция „Безопасност и сигурност“ към Генералния секретариат на Съвета на ЕС и Дирекция “Сигурност” в ЕК. То е основано и е в изпълнение на правомощието на ДКСИ по чл. 9, т. 11 от ЗЗКИ да извършва съвместно със службите за сигурност и службите за обществен ред проучване на български граждани, които кандидатстват за заемане на длъжности, налагащи работа с класифицирана информация на друга държава или международна организация.

Проучването за надеждност на български граждани, работещи в структурите на ЕС, в контекста на свободата на движение и пребиваване на територията на Европейското пространство, изисква все по-тясно сътрудничество и на двустранна основа с партньорските органи на държавите членки, а и на трети държави.

Благодарение на отличната координация между ДКСИ и службите за сигурност и службите за обществен ред, през 2016 г. всички процедури са завършени в срок и становищата за надеждност са предоставени своевременно на компетентния орган в структурите на съответните институции на ЕС. Това позволява безпрепятствено осъществяване на служебните задължения на българските граждани, работещи в органи, институции и агенции на ЕС. В същото време затвърждава изградения международен авторитет на ДКСИ като надежден и стабилен партньор.

Обобщение

Като обобщение относно цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация в Република България през 2016 г. се налага следното заключение:

Дейността по защита на класифицираната информация засяга всички сфери на обществения живот и се реализира чрез съвместните усилия на задължените по закон субекти. Координацията е необходима предпоставка за хармонично функциониране на системата. В този смисъл установеният механизъм на взаимодействие между ДКСИ, службите за сигурност, службите за обществен ред и останалите компетентни органи в областта на защитата на класифицираната информация запази постигнатото добро ниво на функционалност и ефективност.

Независимо от това, усилията и през следващия период следва да са насочени към усъвършенстване на тези механизми за повишаване нивото на сигурност на информацията, правилното функциониране на Националната система за защита на класифицирана информация и намирането на адекватни и навременни отговори на непрекъснато променящите се рискове и заплахи, идентифицирани в текстовете на Годишния доклад.

Заклучение

За противодействие на заплахите и управление на рисковете за сигурността на информацията ДКСИ и другите органи от Националната система за защита на класифицираната информация следва да продължат изграждането на стабилна организационна, финансова и техническа осигуреност на процесите, свързани със защитата на класифицирана информация.

Последователното реализиране на националната политика, политиките на НАТО и ЕС и спазването на международнодоговорните задължения е обективна предпоставка за гарантиране на ефективната защита на класифицираната информация.

Като елемент от националната сигурност, опазването на класифицираната информация е обща отговорност и дейността на отделните субекти и взаимното сътрудничество са в основата на стабилитета и развитието на системата.

Националната система за защита на класифицираната информация е способна своевременно да идентифицира рисковете и заплахите и да предприема необходимите мерки за предотвратяване настъпването на вреди за националната сигурност, като осигурява надеждна защита на класифицираната информация.